

Honvág

Más, avagy hogyan kezdtem el profi módon piálni Ózdon?

A tanulóotthonban hamar megtudtam, hogy van az „Olvasóban” egy komoly irodalmi kör. Nosza, beléptem. Szeretettel fogadtak, jóval idősebbek voltak nálam, a legfiatalabb is lehetett vagy harminc éves. Még a nagypapa korúak is biztattak, hogy tegezzem vissza őket, hiszen valamennyien „írók vagyunk”. A barátságos fogadtatáson felbuzdulva teljesen megtáltosodtam. Addig is verselgettem, de most, hogy még kapacitálnak is az írásra (a nánási gimnázium tanárai csak röhögtek rajtam): mindent bele!

Tíz-húsz verssel jelentkeztem minden szerdai összejövetelen, alig győztem írni, „iklet” oszt vót dögivel. (Minden tréfát félretéve: hihetetlen hatást gyakorolt rám a gyár: a hatalmas gépek, a rotyogó acél, a dübörgő hengerek – egyszerre akartam megírni az egészet!) A tagok birkatürellemmel élték meg a kilométeres versfelolvasásokat, véleményt mondtak, „szigorúan megkritizálták az alkotásaimat”, de..., de valami nem stimmelt, valami hiányzott! Az irodalmi kör a művelődési házban működött (ezt nevezték régen Olvasónak), s észrevettem, hogy minden szeánsz után egy szűk kör összesúg és eltűnik valahol. Na, gondoltam, biztosan ezek az igazi irodalmárok! Ha egyszer én is velük mehetnék!

Ez is bekövetkezett. Egyszer szóltak, hogy: „Kissós, maradj itt a buli végén!” – Hát eljött a nagy pillanat!

Mikor a plebsz, a mezei had elment, egy hattagú társasággal hátramentünk az étterem különtermébe, ahol már ültek néhányan. Leültettek, de nem szóltak semmit. Az asztalfőn ült Taliga Pista festőművész, a székeken irodalmárok, színjátszók, dekorációsok, látszott, hogy egy évek alatt összeszokott asztaltársaság közepébe pottyantam.

Taliga kezében egy titokzatos könyv lapult. Felolvasott belőle két sort és rámutatott a legközelebbi tagra, hogy folytassa, ám kívülről! Ez így ment körbe az asztal mellett, aki nem tudta folytatni az idézetet, az fizetett egy kör piát! Egy deci rum, egy korsó sör mindenkinek, ez volt a büntetés.

Szolidan iszogattak, ám amikor kiürültek a poharak, újra előkerült a csodakönyv, Rabelais: Pantagrueli vidámságok könyve, igen, Faludy fordításában. Felolvasás, kérdés, aki nem tudta, fizetett. (Néha háromszor is körbejárt a válaszadási kötelezettség, mert a szivarok annyira ismerték ezt az isteni művet, hogy gyakran csak a társaság kedvéért bakiztak.) Nagyon berúgott mindenki, én a legjobban, alig múltam 15 éves. A tanulóotthon ügyeletén szerencsémre egy „állandó versmegrendelőm” volt szolgálatban, s ő nem köpött be. Legközelebb nyitva hagytam a földszinti fürdőszoba ablakát, piásan megtérve bemásztam, levetkőztem és három zuhanyt megnyitva hideg vízzel verettem meggyötört testemet.

Nekem eleinte nem kellett fizetnem, később meg én toltam ki a társasággal. A könyvesbolt vezetőnöje hallotta, hogy felvételt nyertem a Rabelais-bandába, megszánt és féltve őrzött példányát iszonyú összegért, 350 forintért – részletre – eladta nekem. Ez hatalmas tett volt, hisz a kötetből már nem nagyon volt az országban. 1948-ban jelent meg, rövid időre rá bezúzták, csak egy-két megszállott könyvesnek jutott belőle, az is titokban. Most már én voltam a jani! Hihetetlen gyorsasággal bevágtam a háromszáz oldalas kötet nagy részét (főleg a versbetéteket imádta a társaság), így mérhetetlen büszkeségemre nekem soha nem kellett fizetnem!

Hirtelen itt sem lettem nagy költő. de megtanultam inni, s évek alatt megtanultam olyan dolgokat, amiket a világ összes egyetemén nem tudtam volna elsajátítani. A banda egy csokorra való dolgozatomat elküldte a Magyar Rádióknak, így Varga Ferenc szerkesztő jóvoltából Szörényi Éva gyönyörű tolmácsolásában el is hangzott vagy három versem.

Felavatódtam.

Részlet Soós Zoltán kéziratos visszaemlékezéseiből